

Комунікації є ключовим фактором формування полікультурного мовного середовища, оскільки дозволяють представникам різних національностей та різних деномінацій взаємодіяти та обмінюватися інформацією. Вони також сприяють розвитку міжкультурної компетентності, що є важливим аспектом для ефективної міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація допомагає розуміти та поважати моральні устої та цінності оточуючого суспільства.

Полікультурне мовне середовище передбачає наявність різноманітності мов та культур. Сучасне людство — це тисячі етносів, сотні держав, понад шість мільярдів землян, серед яких немає двох зовсім однакових людей. У ХХІ столітті з усього різноманіття культурних напрямків складається єдина цивілізація зі спільними проблемами та базовими цінностями. Однак ця єдина цивілізація існує в міжнаціональному та полікультурному світі, — у якому співіснують та взаємодіють між собою їх носії на різних рівнях нашого життя.

Соціальні комунікації важливі для формування полікультурного мовного середовища. Вони можуть бути досягнуті через активну пропаганду та підтримку культурної різноманітності, створення сприятливих умов для вивчення різних мов та культур, а також розвиток міжкультурної компетентності серед населення.

Література

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 288 с.
2. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8. С. 108–113.

ЧЕЗГАНОВ Сергій
ст. викладач, м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНА СВІДОМІСТЬ І СТЕРЕОТИПНЕ МИСЛЕННЯ

Однією зі складових частин комунікативної компетенції іноземного студента є соціокультурна компетенція. Вона включає широкий комплекс знань про культуру і суспільство країни, мова якої вивчається, і є важливим компонентом міжкультурного підходу. Міжкультуралізм як підхід і напрямок вивчення іноземних мов витісняє поступово мульти- та плюрикультуралізм, які протягом десятиліть превалювали в лінгводидактиці. Обидва підходи пов'язані з об'єктивними чинниками, такими як світова глобалізація, міграційні процеси, цифризація, новітні технології тощо. Втім різниця між двома підходами полягає в тому, що плюрикультуралізм сприймає різні культури як такі, що співіснують у межах одного простору, не зустрічаючись і не перехреснюючись. Автори Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (ЗРМО) зазначають: «...плюрикультурна компетенція полягає у здатності користуватися мовами з комунікативними цілями і брати участь у міжкультурному спілкуванні, коли людина, що розглядається як соціальний агент, має різні ступені володіння кількома мовами та досвід кількох культур. Це не розглядається як надання

переваги чи протиставлення різних компетенцій. Але швидше як існування складної або навіть комплексної компетенції, яку може застосовувати користувач» [ЗРМО:168]. Натомість міжкультуралізм визначається як динамічний процес культурного взаємообміну і взаємозбагачення. Сьогодні разом з вивченням іноземної мови студент має сформувати міжкультурну свідомість. ЗРМО наголошує, що в основі міжкультурної свідомості лежать знання, усвідомлення та розуміння зв'язків між своєю і чужою культурами з бажанням помістити їх у певний контекст. Разом з тим крім «... об'єктивних знань міжкультурна свідомість включає усвідомлення того, як виглядає кожна спільнота у перспективі порівняно з іншою, часто у формі національних стереотипів» [ЗРМО: 103].

Стереотипне мислення можна віднайти у будь-якій культурі, оскільки в його основі лежить упередженість, пов'язана з браком знань і досвіду. Категоризуючи, узагальнюючи і часто-густо викривляючи явище, індивід відчуває себе захищеним внаслідок того, що його суспільство поділяє ці викривлені уявлення. Таким чином, у рамках міжкультурного підходу є вкрай важливим виправити викривлену реальність, продемонструвавши помилковість упередженого бачення. У цьому випадку слабкість можна перетворити на силу, залучивши стереотипи до процесу формування міжкультурної свідомості.

У контексті роботи над формуванням міжкультурної компетенції при вивченні української як іноземної ми пропонуємо різноманітні завдання, які спрямовані на виявлення і подолання стереотипів. Наприклад, пропонується завдання асоціативного типу (панель пошуку ідей): які асоціації виникають у зв'язку зі словом УКРАЇНА? Дайте відповіді, не роздумуючи. Після отримання відповідей категоризуємо найбільш частотні або цікаві у рамках міжкультурного підходу слова: відомі українці, українське мистецтво, національна кухня, історія і сучасність тощо. Потім з'ясовуємо джерела отриманої студентами інформації: безпосередній досвід, родина, друзі, засоби масової інформації, соціальні мережі, інше.

Врешті, пропонується асоціативне завдання на ті самі теми стосовно країни, з якої приїхали студенти. Це завдання, метою якого є пошук внутрішніх стереотипів, можна запропонувати як роботу в парах або «мозковий штурм». Під час роботи над підготовкою нових матеріалів у рамках міжкультурного підходу викладач має знаходити спільний контекст для зустрічі різних культур з метою їхньої взаємодії і взаємозбагачення.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.